

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КУКМАРА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ ЮГАРЫ ЧУРА
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ БАШКАРМА
КОМИТЕТЫ
422125, РТ, Кукморский район,
с. Югары Чура, ул.Школьная, 34
тел./факс: (8 84364) 22-0-16,
e-mail: SChur.Kuk@tatar.ru

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КУКМАРА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЮГАРЫ ЧУРА АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ
422125, РТ, Кукмара району,
Югары Чура авылы, Мәктәп урамы, 34
тел./факс: (8 84364) 22-0-16,
e-mail: SChur.Kuk@tatar.ru

Кукмара муниципаль районы
Югары Чура авыл жирлеге башлыгы урынбасары
карары

29 декабрь, 2025 ел

№7

**Татарстан Республикасы Кукмара районы Югары Чура авыл жирлеген
2035 елга кадәр чорга су белән тәэмин итү схемасын раслау турында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» 2011 елның 7 декабрэндәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында» 2013 елның 5 сентябрэндәге 782 номерлы карары нигезендә

КАРАР БИРӘМ:

1. Татарстан Республикасы Кукмара районы Югары Чура авыл жирлеген 2035 елга кадәр чорга су белән тәэмин итүнең кушымта итеп бирелгән схемасын расларга.

2. Әлеге карарны Югары Чура авыл жирлегенен мәгълүмат стендларында бастырып чыгарырга һәм «Интернет» челтәрендә Кукмара районының рәсми сайтына урнаштырырга.

Югары Чура авыл жирлеге
башлыгы урынбасары:

А.Н. Афанасьев

Югары Чура авыл жирлеге башлыгы
урынбасарының 2025 елның
29 декабрэндәге 7 номерлы карары
белән РАСЛАНГАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КУКМАРА РАЙОНЫ ЮГАРЫ ЧУРА АВЫЛ ЖИРЛЕГЕН
2025 ЕЛГА КАДӘР ЧОРГА
СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ
СХЕМАСЫ

1. Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Югары Чура авыл жирлеген су белән тээмин итү схемасы – су белән тээмин итү системасының нәтижәле һәм имин эшләвен, аны хокукий жайга салуны исәпкә алып үстерүне нигезләү буенча материаллар булган документ.

Кукмара муниципаль районы Югары Чура авыл жирлеген су белән тээмин итү схемасын эшләү өчен түбәндәгеләр нигез булып тора:

1. «Су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон;

2. РФ Хөкүмәтенен «Су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында» 2013 елның 5 сентябрендәге 782 номерлы карары.

Су белән тээмин итү схемасы территорияль планлаштыру документлары һәм жирлекнең коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программалары нигезендә эшләнә.

Су белән тээмин итү схемасы 10 елга эшләнгән.

II. Су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасының төп максатлары һәм бурычлары

☐ техник мөмкинлеге булганда, мондый тоташтыруны башкарырга тиешле капитал төзелеш объектын һәм оешманы су белән тээмин итү чөптәрләренә тоташтыру мөмкинлеген билгеләргә;

☐ норматив таләпләр нигезендә су белән тээмин итү системаларының ышанычлылыгын арттырырга;

☐ озак сроклы перспективада һәр кулланучыга исәпләгәндә су белән тээмин итүгә чыгымнарны минимальләштерергә;

☐ Югары Чура авыл жирлегендә яшәүчеләрне су белән тээмин итү чөптәренә тоташтыру һәм жирлектә яшәүчеләрне хужалык-эчү билгеләнешендәге су белән тээмин итү зарур булганда тээмин итәргә.

1 бүлек. Жирлек буенча су белән тээмин итү турында белешмәләр

1. Татарстан Республикасы Кукмара районы Югары Чура авыл жирлегенә кыскача характеристика

Югары Чура авыл жирлеге чиге «Территорияләр чикләрен билгеләү һәм «Кукмара муниципаль районы» муниципаль берәмлегенен һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренен статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 27-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә кабул ителде (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

Югары Чура авыл жирлеге составына элге закон нигезендә түбәндәгеләр керә: Югары Чура ав., Кече Чура ав.; Поршур ав., Пчеловод ав., Көшкәтбаш ав.

Авыл жирлеге түбәндәге муниципаль берәмлекләр белән чиктәш:

- төньякта Кукмара районының Лельвиж авыл жирлеге белән,
- көнчыгышта Кукмара районының Янил авыл жирлеге белән,
- көньякта Кукмара районының Ядегәр авыл жирлеге белән,
- көнбатышта Татарстан Республикасының Балтач районы белән,
- көньяк-көнбатышта – Саба урман массивы белән.

Югары Чура авыл жирлегендә 2025 елның 01 гыйнварына кеше саны – 1425 кеше. Административ үзәге – Югары Чура авылы.

Авыл жирлеге чикләрендәге территория мәйданы – 7961 га. Территориянең район үзәге белән төп тышкы транспорт элементсе булып Югары Чура – Кукмара автомобиль юлы тора. Югары Чура авыл жирлегенең торак пункт барлыкка китерү базасының нигезен «Вахитов ЖЧЖ» тәшкил итә. Аграр сектор шулай ук гаилә фермасы, крестьян-фермер хужалыкларын һәм шәхси ярдәмче хужалыкларны үз эченә ала.

Хужалыклар эшчәнлегенең төп юнәлешләре булып, терлекчелек, бәрәңге, яшелчә үстерү тора.

Югары Чура авыл жирлеге территориясә уртача континенталь климат зонасында урнашкан, уртача еллык явым-төшем күләме елына 562 мм. Туфрак тунуның норматив тирәнлегенә – 1,8 м. Туфраклары көлсу, грунт сулары 5 м тирәнлектә ята.

Югары Чура авыл жирлегендә торак төзелеш шәхси торак йортлардан гыйбарәт.

Рельефы – сөзәк-калкулыклы тигезлек. Хәзерге эрозия процесслары рельефка сизелерлек йогынты ясаган. Районның геологик төзелеше аның Рус платформасы, 2 км тирәнлектә урнашкан кристаллик фундамент кебек тектоник структурага туры килүе белән аңлатыла. Утырма токимнарның калынлыгы девон, ташкүмер һәм Пермь системалары катламнарыннан гыйбарәт. Мәйданны бер геоморфологик элемент алып тора, аз бүленгән, Геологик кисем литологиясә буенча катламнары куәтләре һәм жәелүләре буенча тигез ятмаган дүрт катламнан артмый, сулы горизонт юк, үзенчәлекле грунтлар киң таралыш тапмаган. Өйрәнелгән мәйдан чикләрендә билгеләнгән үзенчәлекле грунтларга өемле грунтларны һәм пермь яшендәге элювиаль грунтларны кертергә кирәк. Зонада элювиаль грунтлар су бүленешләре битләрендә өемле грунтларның аз куәтле тышчасы булып таралган, күбесенчә чуар төстәгә каты, ярым каты балчыктан тора, физик жикләнүгә кагылган структур элювий катламына кертелгән. Потенциаль су басу дәрәжәсә буенча территория потенциал су басу территориясенә керә. Грунтларның корыч конструкцияләргә карата коррозия активлыгы югарыдан уртачага кадәр үзгәрә. Өске карст катламы юк. Бу районда сөзәклек эрозиясә зәгыйфь һәм уртача интенсивлыкта.

Климаты уртача-континенталь, кышы салкын, жәе жылы. Климатик район – 1В. Тышкы һаваның исәпләнгән температурасы – минус 32 С, ел фасыллары ачык чагыла. Норматив жикл басымы – 30 кг/кв.м. Исәпләнгән кар йөкләнеше – 240 кг/кв.м. Туфрак тунуның норматив тирәнлегенә – 1,7 м. Климат өчен ел фасылларының күчеш чорлары кискен алмашыну, озын салкын кыш һәм уртача жылы жәй хас. Чагыштырмача тигез, аз гына калкулыклы рельеф һәм тау киртәләренең булмавы Атлантик океаннан һава агымнарының иреккә үтеп керүенә ярдәм итә, бу исә кышның кырыслыгын киметә. Язын көньяк һәм төньяк юнәлешләрдәгә жикләрнең

киңлекара алмашынуу көчөя. Бу язын тотрыксыз температура режимын тудыра. Май-июнь айларында салкыннарның кабат кайтууы һәм хэтта кар явууы күзәтелә.

Жирлекнең төп табигый ресурслары булып хужалык-эчү билгеләнешендәге артезиан сулары тора.

Югары Чура авыл жирлегә территориясендә 5 скважина урнашкан, алар Югары Чура авыл жирлегә башкарма комитеты милкендә.

2. Проект карарлары.

Югары Чура авыл жирлеген су белән тәэмин итүнең проект чишелешләре, челтәр һәм корылмаларның факттагы торышын исәпкә алып, эшләнә торган Генераль план нигезендә ихтыяжның артуы нигезендә гамәлдәге барлыкка килгән су белән тәэмин итү системасы нигезендә нигезләнә.

Жирлекне су белән тәэмин итү системасы үзәкләштерелгән, хужалык-эчү системасы – билгеләнеше буенча, тупик системасы – конструкциясе буенча.

Халыкка эчәрлек сыйфатлы су бирү хужалык-эчү ихтыяжларына һәм су сибүгә, житештерү предприятияләренең технологик ихтыяжларына, янгын сүндерүгә каралган.

3. Су белән тәэмин итү чыганаclarы, су белән тәэмин итү схемасы

Югары Чура авыл жирлеген үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының техник-икътисадый торышы

Жирлек халкын һәм хужалыкларын су белән тәэмин итүнең төп чыганагы булып 5 артезиан скважинасының жир асты сулары тора.

Су белән тәэмин итү түбәндәге торак пунктларда гамәлгә ашырыла: Югары Чура ав., Кече Чура ав., Поршур ав., Пчеловод ав.

Югары Чура авылын су белән тәэмин итү 3 су алу скважинасыннан башкарыла.

1. Югары Чура авылының көньяк читендә урнашкан, Вахитов ур., 61. Вахитов урамы халкын эчәргә яраклы артезиан суы белән тәэмин итә. Скважина 110 м тирәнлектә борауланган һәм эш диаметры 168 мм булган ике колонналы конструкциягә ия. Торба артындагы аралык 10 метрдан 131 метрга кадәр тирәнлек интервалында вак таш белән күмелгән. Өч фильтр 71-75 м, 127-131 м, 131-160 м тирәнлек интервалларында урнаштырылган.

Скважинаның конструкциясе продуктив сулы горизонтны өслектән пычранудан ышанычлы изоляцияләүне тәэмин итми.

Скважинада югары Казан карбонат-терриген һәм түбән Казан терриген-карбонат комплекслары бергә файдаланыла.

Скважина тамагы павильон белән ябылган. Санитар сак зонасының беренче поясы коймасы бар. Скважинадагы су өсте тигезлегенен торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый. Жир асты суларының сыйфаты өйрәнелгән химик состав күрсәткечләре һәм микробиологик күрсәткечләр буенча СанПиН 2.1.4.1074-01 «Эчә торган су» норматив таләпләренә туры килә.

2. Село- Чура авылы, Мәктәп урамы, 2 адресында урнашкан медпункт бинасыннан көнъяк-көнчыгышта 60 м ераклыкта урнашкан. Мәктәп, Пионер урамнары халкын эчәргә яраклы артезиан суы белән тәмин итә. Скважина 110 м тирәнлектә борауланган һәм эш диаметры 168 мм булган ике колонналы конструкциягә ия. Торба артындагы аралык 10 метрдан 131 метрга кадәр тирәнлек интервалында вак таш белән күмелгән. Өч фильтр 71-75 м, 127-131 м, 131-160 м тирәнлек интервалларында урнаштырылган.

Скважинаның конструкциясе продуктив сулы горизонтны өслектән пычранудан ышанычлы изоляцияләүне тәмин итми.

Скважинада югары Казан карбонат-терриген һәм түбән Казан терриген-карбонат комплекслары бергә файдаланыла.

Скважина тамагы павильон белән ябылган. Санитар сак зонасының беренче поясы коймасы бар. Скважинадагы су өсте тигезлегенә торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый. Жир асты суларының сыйфаты өйрәнелгән химик состав күрсәткечләре һәм микробиологик күрсәткечләр буенча СанПиН 2.1.4.1074-01 «Эчә торган су» норматив таләпләренә туры килә.

3. «МПРО приход Свято-Троицкий храм» янында Югары Чура авылы, Комсомол урамы, 53 адресында урнашкан. Комсомол, Яр бие, Яшьләр, Тынычлык урамнары халкын эчәргә яраклы артезиан суы белән тәмин итә. Скважина 110 м тирәнлектә борауланган һәм эш диаметры 168 мм булган ике колонналы конструкциягә ия. Торба артындагы аралык 10 метрдан 131 метрга кадәр тирәнлек интервалында вак таш белән күмелгән. Өч фильтр 71-75 м, 127-131 м, 131-160 м тирәнлек интервалларында урнаштырылган.

Скважинаның конструкциясе продуктив сулы горизонтны өслектән пычранудан ышанычлы изоляцияләүне тәмин итми.

Скважинада югары Казан карбонат-терриген һәм түбән Казан терриген-карбонат комплекслары бергә файдаланыла.

Скважина тамагы павильон белән ябылган. Санитар сак зонасының беренче поясы коймасы бар. Скважинадагы су өсте тигезлегенә торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый. Жир асты суларының сыйфаты өйрәнелгән химик состав күрсәткечләре һәм микробиологик күрсәткечләр буенча СанПиН 2.1.4.1074-01 «Эчә торган су» норматив таләпләренә туры килә.

4 Кече Чура авылын су белән тәмин итү Поршур авылы, Правда урамы адресында урнашкан су алу скважинасыннан башкарыла. Кече Чура, Поршур авылларында яшәүчеләрне эчәргә яраклы артезиан суы белән тәмин итә. Скважина 110 м тирәнлектә борауланган һәм эш диаметры 168 мм булган ике колонналы конструкциягә ия. Торба артындагы аралык 10 метрдан 131 метрга кадәр тирәнлек интервалында вак таш белән күмелгән. Өч фильтр 71-75 м, 127-131 м, 131-160 м тирәнлек интервалларында урнаштырылган.

Скважинаның конструкциясе продуктив сулы горизонтны өслектән пычранудан ышанычлы изоляцияләүне тәмин итми.

Скважинада югары Казан карбонат-терриген һәм түбән Казан терриген-карбонат комплекслары бергә файдаланыла.

Скважина тамагы павильон белән ябылган. Санитар сак зонасының беренче поясы коймасы бар. Скважинадагы су өсте тигезлегенә торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый. Жир асты суларының сыйфаты өйрәнелгән химик состав күрсәткечләре һәм микробиологик күрсәткечләр буенча СанПиН 2.1.4.1074-01 «Эчә торган су» норматив таләпләренә туры килә.

5 Пчеловод авылын су белән тәмин итү Пчеловод авылы, Урман урамы адресында урнашкан су алу скважинасыннан башкарыла. Пчеловод авылы халкын һәм крестьян-фермер хужалыгының гайлә фермасын эчәргә яраклы артезиан суы белән тәмин итә. Скважина 110 м тирәнлектә борауланган һәм эш диаметры 168 мм булган ике колонналы конструкциягә ия. Торба артындагы аралык 10 метрдан 131 метрга кадәр тирәнлек интервалында вак таш белән күмелгән. Өч фильтр 71-75 м, 127-131 м, 131-160 м тирәнлек интервалларында урнаштырылган.

Скважинаның конструкциясе продуктив сулы горизонтны өслектән пычранудан ышанычлы изоляцияләүне тәмин итми.

Скважинада югары Казан карбонат-терриген һәм түбән Казан терриген-карбонат комплекслары бергә файдаланыла.

Скважина тамагы павильон белән ябылган. Санитар сак зонасының беренче поясы коймасы бар. Скважинадагы су өсте тигезлегенә торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый. Жир асты суларының сыйфаты өйрәнелгән химик состав күрсәткечләре һәм микробиологик күрсәткечләр буенча СанПиН 2.1.4.1074-01 «Эчә торган су» норматив таләпләренә туры килә.

Югары Чура авыл жирлегә территориясендәге су хужалык-эчү ихтыяжлары өчен кулланыла.

Халыкны хужалык һәм эчәр су белән тәмин итү мәсьәләләре белән Югары Чура авыл жирлегә администрациясе шөгыльләнә. Су белән тәмин итү чыганагы булып жир асты сулары тора. Су чыгару өчен тирән сулы артезиан скважиналары, чистарту корылмалары, зарарсызландыру жайланмалары, оештырылган һәм төзек санитария зоналары булмаган каптированный чишмәләр файдаланыла.

Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу корылмаларын модернизацияләү һәм төзү гаять түбән темплар белән башкарыла.

Югары Чура авыл жирлегенә су белән тәмин итү системасы хужалык-эчү һәм янгынга каршы ихтыяжлар өчен территорияль планлаштыру, расланган схема, жирлекнең генераль планы, «Кукмара муниципаль районының коммунал инфраструктура системаларын комплекслы үстерү» программасы нигезендә планлаштырыла. Хужалык-эчә торган су белән тәмин итү өчен жир асты сулары кулланылачак.

Хәзерге суүткәргеч челтәрләренә һәм корылмаларының техник торышы, аларны озак вакыт файдалану сәбәплә, эчәргә яраклы сыйфатлы су эзәрләү дәрәжәсен киметә. Ремонт һәм реконструкция таләп ителә. Су эчә торган су белән тәмин итүнең үзәкләштерелмәгән һәм үзәкләштерелгән системалары нормалары таләпләренә җавап бирергә тиеш.

4. Жирлек буенча үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының төп проблемалары:

1. Кайбер су белән тәмин итү объектларының санитария нормаларына һәм кагыйдәләренә туры килмәве (су белән тәмин итү системаларының гигиена нормативлары нигезендә суның тотрыклы сыйфатын тәмин итәргә мөмкинлек бирми торган санитария-техник торышы канәгатьләнерлек түгел).
2. Санитария саклау зоналары булмау, йә аларның пояслары чикләрендә тиешле режимны үтәмәү, нәтижәдә су белән тәмин итү чыганаclarына пычраткыч матдәләр һәм микроорганизмнар элэгү ихтималы аркасында аларның санитария ышанычлылыгы кими.
3. Кулланучыларга су бирә торган суүткәргечләрдә кирәкле чистарту корылмалары (зарарсызландыру жайланмалары) комплексы булмау.

4. Су чистартуның заманча технологияләре булмау.

5. Баш корылмаларның һәм челтәрләрнең бик нык искергән булуы.

6. Куллану урыннарына илтеп житкерү процессында суның күп югалтылуы.

Югары Чура авыл жирлегә торак пунктларын су белән гарантияле тәмин итү өчен, тулысынча төзекләндерелгәндә (һәр йорт, жәмәгать биналары һәм коммуналь билгеләнештәге биналар эчендә суүткәргеч челтәрләр урнаштыру) киләчәктә искә алырга кирәк:

1. хәзерге вакытта авария хәлендә булган тирән су скважиналарын, технологик жиһазларны алыштырып һәм оголовокны ремонтлап, капитал ремонтлау, кайбер чараларны башкарырга: насосны һәм тирә-як торбаларны сүтәргә, ике тәүлек дәвамында эрлифт белән су үткәрергә;

2. жирлекнең барлык торак пунктлары территориясендә гамәлдәге суүткәргеч челтәр өстерү Ø110÷63мм;

3. гамәлдәге челтәрләрне этаплап реконструкцияләү.

Суүткәргеч челтәр ө110÷63 мм киләчәккә ПЭ110 SDR17 ГОСТ 18599-2001 полиэтилен торбалардан планлаштырырга кирәк.

Биналарга керү юлларында су үлчәү узеллары жайланмасын СНИП 2.04.01-85* нең «Биналарның эчке суүткәргече һәм канализациясе» 11 бүлегә нигезендә проектларга.

Су чыгымнарын исәпкә алу өчен, эчке суүткәргеч белән жиһазландырылган һәр бинада су үлчәү узеллары урнаштыру тәкъдим ителә.

Шулай ук гамәлдәге һәр скважинаны су үлчәү узелы белән тәмин итү планлаштырыла.

Суүткәргеч корылмаларында СНИП 2.04.02-84 һәм СанПиН 2.1.4.1110-02 нигезендә санитар саклау зонасы булырга тиеш.

5. Су белән тәмин итү чыганаclarын санитар саклау зоналары.

Санитар саклау зоналары барлык су чыганаclarында һәм хужалык-эчү билгеләнешендәге суүткәргечләрдә аларның санитар-эпидемиологик ышанычлылыгын тәмин итү максатларында каралырга тиеш.

Су белән тәмин итү чыганаclarын пычранудан саклау максатларында «Су белән тәмин итү чыганаclarын һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары» СанПиН 2.1.4.1110-02 таләпләре нигезендә өч поястан торган санитар саклау зоналары оештыру күздә тотыла:

Санитар саклау зоналарының беренче поясына скважина тирәсендәге 30 – 50 м радиустагы территория кертелә. Беренче пояс территориясе киртәләнгән һәм төзекләндерелә, баш корылмаларда эшләмәүче затларга керү тыела.

Икенче һәм өченче чикләү режимнарының санитария саклау зоналары поясы. Икенче һәм өченче пояслар зонасына махсус эзләнүләр нигезендә «Су белән тәмин итү чыганаclarын һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары» СанПин 2.1.4.1110-02 таләпләре нигезендә су алуны ышанычлы санитар яклауны тәмин итә торган территорияләр кертелә. Икенче һәм өченче пояслар территориясендә чикләнгән санитария режимы урнаштырыла.

6. Су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системаларын үстерү юнәлешләре;

Үсешнең төп юнәлешләре:

1. Су белән тәмин итүнең ышанычлылыгын һәм өзлексезлеген арттыру.
2. Житештерүчән булмаган су югалтуларның кимүе.
3. Объектларның санитар-эпидемиологик таләпләргә туры килүен тәмин итү.
4. Перспектив ихтыяжы тәмин итү өчен, челтәрләрне үстерү.
Төп бурычлар: тузган суүткәргеч челтәрләрнен Ø110÷63 мм, ПЭ110) этаплап реконструкцияләү һәм алыштыру, жиһазларны алыштырып, скважиналарны капитал ремонтлау, санитар саклау зоналарын төзү һәм суны исәпкә алу узеллары белән жиһазлау

7. Кайнар, эчәргә яраклы, техник су белән тәмин итү һәм куллану балансы;

Жирлекне су белән тәмин итү системасы халыкны хужалык-эчү ихтыяжлары өчен салкын су белән генә тәмин итә. Кайнар су белән тәмин итү йортларда индивидуаль рәвештә башкарыла, техник су белән тәмин итү (су сибү, янгын сүндерү) шул ук системадан тәмин ителә.

- **Су бирү (су белән тәмин итү):** Су бирүнең гомуми тәүлеклек күләме халык саныннан (1425 кеше) һәм су куллану нормативыннан чыгып бәяләнә. Гамәлдәге скважиналарның агымдагы һәм перспективасы ихтыяжларны каплау өчен суммар дебиты житәрлек.
- **Куллану:** Суның төп күләме (якынча 95-98%) халык тарафыннан хужалык-эчү ихтыяжларына тотыла. Аз гына күләме йорт яны кишәрлекләренә су сибү һәм янгын куркынычсызлыгын (башняларда янгынга каршы су запасы) тәмин итү өчен кулланыла. Бирелә торган суның шактый өлеше (бәяләүләр буенча 30-40% ка кадәр) югары дәрәжәдә тузганлык аркасында челтәрләрдә югала.
- **Баланс:** Киләчәктә, агып чыгуларны бетергәннән соң, су бирү күләме перспективасы үсешне һәм сәгатлек тигезсезлек коэффициентын исәпкә алып, халыкның факттагы куллануы белән корреляцияләнәчәк.

8. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча тәкъдимнәр;

1. **Реконструкцияләү һәм модернизацияләү:** Гамәлдәге артезиан скважиналарына капитал ремонт (иске жиһазларны сүтү, суны кудыру, насосларны алмаштыру, оголовкларны ремонтлау).
2. **Челтәрләрне реконструкцияләү:** Югары Чура ав., Кече Чура ав., Поршур ав., Пчеловод авылында тузган суүткәргеч челтәрләрнен ПЭ100 SDR17 торбаларына этаплап алыштыру.
3. **Яңа төзелеш:** Торак пунктларның бөтен территориясен колачлау челтәрен үстерү.
4. **Төзекләндерү:** Барлык скважиналарның санитар саклау проект зоналарын төзү, һәр скважинаны һәм эчке суүткәргечле һәр бинаны су үлчәү узеллары белән жиһазлау.

9. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча чараларның экологик аспектлар;

Чараларга табигатьне саклау һәм мохитне яхшырту характеры хас:

1. Су югалтуларны киметү жир асты су ресурсларыннан нәтижәле файдалануга китерә.
2. Санитар саклау зонасын төзекләндерү һәм скважиналарны ремонтлау сулы горизонтларның потенциалы пычрануын булдырмый кала.
3. Заманча полиэтилен торбалар куллану системаның герметиклыгын арттыра, челтәрдәге суның пычрану һәм пычраткыч матдәләрнен грунтка үтеп керү куркынычын киметә.
4. Эшләр башкару чорында туфрак катламын саклау, эрозияне булдырмау һәм төзелеш чүп-чарын утильләштерү буенча чаралар күрергә кирәк.

10. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларын төзүгә, реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал салулар күләмнәрен бәяләү;

Капитал салулар күлөмө эшлэнгән проект-смета документлары нигезендә төгәлләштерелергә тиеш. Алдан бәяләү үз эченә түбәндәге чыгымнарны ала:

- 5 скважинага капитал ремонт ясау.
 - Берничә чакрымга сузылган суүткәргеч челтәрләрен реконструкцияләү һәм яңаны төзү.
 - Су үлчәү узелларын төзү һәм санитар саклау зонасын төзекләндерү.
- Финанслауның планлаштырыла торган төп чыганагы булып, «Чиста су» федераль һәм республика программалары акчалары тора.

11. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерү күрсәткечләренен планлы күрсәткечләре;

Схеманы гамәлгә ашыру чорына (10 ел) планлы күрсәткечләр үз эченә түбәндәгеләрне ала:

1. Челтәрләренен тузуын 30 % тан да артык булмаган дәрәжәгә кадәр киметү.
2. Транспортировка вакытында су югалтуны 10-15% ка кадәр киметү.
3. Үзәкләштерелгән система гамәлдә булган зонада яшәүче 100 % халыкны сыйфатлы эчәр су белән тәмин итү.
4. Барлык гамәлдәге чыганаclarның санитар саклау зонасын төзекләндерү.
5. Суны исәпкә алу объектларын 100 % жиһазландыру.
6. Су белән тәмин итү системасының ышанычлылыгын норматив күрсәткечләргә кадәр күтәрү.

12. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының ачыкланган хужасыз объектлары исемлеге (алар ачыкланган очракта) һәм аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле оешмалар исемлеге.

Югары Чура авыл жирлеге территориясендә үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасының хужасыз объектлары ачыкланмады. Барлык объектлар (5 су башнясы, суүткәргеч челтәрләр) аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле Югары Чура авыл жирлеге башкарма комитеты милкендә һәм балансында тора.